

ביצה פרק ראשון ביצה

יב.

עין משפט
נר מצוה

צג א ב מיי פ"א מהל'
י"ט הל' ד ופיה
הלכה ר' סמך לאון עה
טו"ש פ"א ס' תקח
ספ"ק ז'
צד ג מיי פ"א מהל'
עירובין הלכה ד
סמך לאון עה טו"ש פ"א
ס' תקח ספ"ק ז'

רבינו הגאון

[מתוך] בית שמואל
אומרים אין מוציאין
לא את הקטן כו'.
לקטין לולב למצותו
וקטן למולו וספר תורה
לקרות בו. ובית הלל
מתירין להוציא אפילו
לרשות הרבים. ומשום
הכי אמרין בגמרא הא
דחייב השוחט עולת דבבה
ביו"ט לוקה, ואע"פ
שעושה מצוה, ב"ש
היא ולא ב"ה, דשמעין
להו לבי"ה דאמרי מתוך
שהותרה הוצאה לצורך,
שנאמר אך אשר יאכל
וגו', הותרה נמי הוצאת
לולב וס'ת שאין לצורך
אכילה, הכא נמי כיון
שהותרה השחיטה לצורך
אכילה הותרה נמי שלא
לצורך, אלא מתני' מני
ב"ש היא. ודחינן להאי
סברא ממאי דבבאי טעמא
פליגי ב"ש וכו', דלמא
בעירוב והוצאה פליגי,
ב"ש [סברין] יו"ט דבררים
שאין לצורך אוכל נפש
כשבת, מה שבת אין
מוציאין מרשות לרשות
אלא ע"י עירוב, כך
ביו"ט, ומה שבת איקס
מוציאין בה [לר"ה]
כך (שבח) [י"ט] אין
מוציאין. ובי"ה סברי אין
עירוב והוצאה ליו"ט, דכי
כתיב ולא תוציאו משא
מבתיכם, ביום השבת הוא
דכתיב, ולפיכך הוצאה
ביו"ט שרי, אבל לשחיטה
שלא צריך אפילו ב"ה
אסרי. והו"ו רב יוסף
אי הכי שאין הוצאה
אסורה ביו"ט לדברי ב"ה,
אם יוציא אבנים להרי"ז
פטור הוא, אלא מדלא
תינון דפליגי באבנים,
אלא דבררים שיש בהן
צד מצוה, וי"ט במתוך
שהותרה לצורך אכילה
אכילה [פליגי]. וכן נמו
מדחייבין לר' יוחנן דאמר
לתנא דהוה תני קמיה,
המבשל גיד הנשה בחלב
[ביו"ט] ואכלו לוקה ה',
לוקה משום אכילת גיד
ומשום מבשל בחלב, גיד,
שיבשל ביו"ט דבר
שיאנו בר אכילה, וה"ה
למבשל בשר בחלב
כו', ואיל' ר' יוחנן
לתנא בעבעה ובישול
אינה משנה, כלומר
אינו חייב בהן אילבא
דב"ה המתוך שהותרה
הבערה לצורך כו'.

השוחט עולת נדבה ביום טוב לוקה וכו'. וה"ה דמנאי למימר
ר"ע היא (ט) דלית ליה מתוך אלא ינחל ליה לנמקט צ"ש
דקצירא לכו הכי צהדיח טפי ומימה הואיל ומוקמינן לה חליצה דצ"ש
אם כן לימא שוחט עולת חובה צ"ש לוקה" דהא צ"ש אית לכו לקמן
(דף י"ט). על עולת רחיה ללוקה

לדרשין ומתום חגיגה אין עולת
רחיה לא וי"ל משום דיוקא נקטיה
דאי הוה נקט עולת חובה הוה
אמינא עולת חובה מחייבי
אבל שלמי חובה כיוצא בו פטור
הואיל והס חובה וגם יש צהן לזוך
האדם אבל שלמי נדבה חייב והואיל
והיה יכול להקרינן למחר והשחט
דנקט עולת נדבה אשמעינן צדוהא
דלוקה עולת נדבה חייב דכולה כליל
אבל שלמי נדבה פטור אע"ג שאינו
חייב צהן והיה יכול להמתין עד למחר
הואיל ויש צהן לזוך הדיעט וא"ת
והא אפילו צ"ה מודו דלוקה דקצירא
לכו לקמן (סס) דנדריס ונדבות אין
קדשים צ"ש ואמאי מוקים לה חליצה
דצ"ש וי"ל דמתיבא אית ליה דנדריס
ונדבות אין קדשים צ"ש מלכס ולא
לגזוה וא"כ הוה לאו הנא מכלל עשה
דאין לוקין עליו וא"ת כיון דאהדריה
אהדריה לאסורא קמא דהא אמרי' (ט)
גזי גזוז פסולי המוקדשין דלוקה אע"ג
דלא ידעינן אסור גזוה רק מדמתיב
(דברים יב) תוצא וכו' דהיינו לאו
הנא מכלל עשה דאין לוקין אלא ש"מ
כיון דאהדריה אהדריה לאסורא קמא
כלומר ללאו שהיה צו קודם שנפסל
וגם גזי נדריס ונדבות נימא הכי
דאהדריה לאסורא קמא ולוקה וי"ל
דשאני גזוה שלא הותרה בפסולי
המוקדשין כלל צהדיח וא"כ הואיל
ואשתמט קמא צהו לאסורא מוקמינן
ליה באיסורא קמא אבל הכא גזי יו"ט

דאזכר נפש הותר דמתיב לכו צ"ש נדריס
ונדבות מתוך שהותרה וכו' וא"כ אשכחנא דהותרו צהדיח וכיון
דאשכחנא דהותרו צהדיח לא אמרי' אהדרי' לאסור' קמא אלא למאי
דאהדריה אהדריה ולמאי דלא אהדריה לא אהדריה וקאי דלוקה צהדיח:
דלמא בעירוב והוצאה קמפ"גי. פי' רש"י ערובי חלכות וקשה
מאי צריך עירובי חלכות גזי י"ט הא צללו הכי מותר
לטלטל מתוך לחצר לצורך לכ"ג לה"ר חייט ש"מ דגרסין ערוב
הואיל צלל גזי יו"ט. והכי פירושו אם אסור הוצאה מערב צו צהן שאר
מלאכות אע"ג שהיא מלאכה גרועה ואם שייכה אסור הוצאה אם לא
קמפלגי ומיהו יש לישב דגרסין שפיר ערוב והוצאה דלריך ערוב
שיכול להוציא דברים שאין לצורך יו"ט כלל (ט) ואין ערוב והוצאה
ליו"ט דשאני הוצאה דגרועה היא מכל שאר מלאכות ויש ספרים
דגר' קרא דירמיה ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת צ"ש
אין ציו"ט לא דממעט לה צהדיח מטעם דהוצאה גרועה היא):

והכי פירושו אלא מעתה דצ"ה לית לכו אסור הוצאה לפלגו בטלטול
אבנים ולשמעינן רבותא דלית לכו צהן אסור הוצאה דהא לא נאסר
כלל אלא גזרה שמה יוציא אלא כדאיתא צהדיח פרק כל הכלים (שבת דף קמ"ד):
ואפ"י דצר שהוא צורך יו"ט כגון כלי הנריך לו היה ראוי לאסור
גזירה שמה יוציא אלא שאין גזרין גזירה על הצבור אלא"כ רוב הצבור יוציא
וכו' דצ"ה סברי מתוך וא"ת כיון דצ"ה אית לכו מתוך אמאי אין מתיירין אפ"י
טלטול אבנים וכו' דצר אפילו אינו צורך יוס טוב ויש לומר
דדאי אין ה"ג דמדאורייתא הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא דצר
דצ"ה אית לכו יוס טוב כלל ע"כ פי' רש"י ולא רצה לגרום כמו שיש
בספרים אלא מעתה הוציא אבנים לצ"ה ה"ג דלא מחייב
מלקות דל"כ הוה מוקינן לפי' זה הוציא אבנים לצ"ה דחייב ורש"י קים ליה
דצ"ה סבירא לכו הוציא אלא מעתה הוציא אבנים לצ"ה ה"ג דלא מחייב
הוא דגזרו דצר שאינו צורך יו"ט כלל וקשה חדא דלמרי' בפסחים (דף קמ"ג)
דלא לקי היינו מטעם הואיל ואי אמרינן ליה אורחים אבל מטעם מתוך
לא קאמר ועוד דמוקא גירסת הספרים לכן נראה לפי' דגרסי' כגירסת
הספרים אלא מעתה הוציא אבנים לצ"ה ה"ג דלא מחייב פי' מדאורייתא
מלקות וכו"ת ה"ג א"כ לפלגו צהדיח אלא ודאי מדלא קמפלגי
וכו' דוקא צהדיח שיש צהן צורך יו"ט קת אמרינן מתוך שהותרה
לצורך יו"ט נפש האיל ואיכא צורך מוקמ' (ט) שיש צורך יו"ט אבל
שלא לצורך יו"ט כלל ודאי דאסור מן המורה כגון אופה מיו"ט
לחול ומנוציא אבנים דליכא לא צורך נפש ולא שמחת יו"ט
חייב מדאורייתא וכי פליגי צ"ש וצ"ה דבדברים שאין לצורך
אוכל נפש אלא לצורך יוס טוב ולולב ללאת צו וס"ת לקרות צו
וכן פי' רבינו חננאל אבל (ט) ליתא פירושן דלאו דוקא קטן
למולו דהמנוציא צורך יוס טוב ולולב ללאת צו וס"ת לקרות צו
וכן פי' רבינו חננאל אבל (ט) ליתא פירושן דלאו דוקא קטן למולו
דה"ה שלא למולו דשרי גם (ט) טיול דהא אשכחן נמי דמשחקין
צדקור שקורין פלוט"א צלע"ז ציו"ט צהדיח אע"ג דליכא אלא
טיול וא"ת השוחט עולה מה צורך יש לו צהן דהכא נמי איכא
שמחת יו"ט שלא היא שלמתן מלא ושלמתן רבך ריקן כדמוכח
לקמן (דף ק"ב):

מר סבר. בית שמאי: ומר סבר. בית הלל. והנך מתינתא לא אפלוג
אלא מר אשמעינן חדא ומר אשמעינן חדא ולא פליגי. מתינתא קמיתא
הכי קאמר צמה דברים אמורים צשיש להן לוי צבאנע אבל אין להס
ציר כל עיקר דברי הכל מותר ותנא צבחה ה"ק צמה דברים אמורים
דנחלקו צשאין להס ציר מן הד הצל
צשיש להס ציר מן הד דברי הכל
אסור: מתני' לא אהז הקטן. כל
מיני דלאו צורך אכילה: גב' עולה
נדבה. דאילו עולת חובה היום רחמנא
שריא אבל זו יש להקריבה לאחר יוס
טוב: לוקה. משום (ט) (לא מעשה כל
מלאכה) (שמות ט): לזוך. אך אשר
יאכל לכל נפש: צערוז והוצאה. אם
נאסרה הוצאה ציו"ט ונתקנו הלכות
ערובי חלכות ליו"ט אם לאו: ואין
ערוב והוצאה כו'. ואע"ג דעיקר
הוצאה מועצירו קול צמחניהם נפקא לן
(שבת דף ק"ג): צה ירמיה ופירש שלא
נאסרה אלא צבצמט משום הכי קא שרו
אבל שחיטה שהיא אב מלאכה וכלל
לא מעשה כל מלאכה"ה היא אימא לך
אפילו לצ"ה אם הותרה לצורך לא
הותרה שלא לצורך והך מתינתא אפי'
צ"ה: מסקינן לה רב יוסף. אך
אמקפתא דצ"ה: אלא מעשה.
דקצירא לכו לצ"ה אין איסור הוצאה
ליו"ט: ליפלגו צבצנים. אי אין איסור
הוצאה אין איסור טלטול שלא נאסר
טלטול אלא משום הוצאה. ומה שלא
גזרו על כל טלטולים אפילו על
אזכלים וכלים משום דאין גזרין גזרה
על הצבור אלא"כ רוב צבור יכולין
לעמוד צה"ה: אלא מדלא אפלוג
צבצנים ש"מ. דלכולי עלמא יש
הוצאה ליו"ט אלא צמנ המורה הותרה
לצורך וצ"ה אית לכו כיון דהותרה
לצורך הותרה מן המורה לגמרי אלא
רצון גזרו צמניד דהו טרחה דלא

צריך כגון אבנים אבל צקטן וספר תורה
דלריכין לכו ציו"ט לא גזרו וצ"ה
שמהי לית לכו מיגו ומידי לצורך אכילה
שהמורה הותרה וכו'. וי"ט וי"ט
נמסור גרסינן: פליגי צ"ש וצ"ה וכו'לי
עלמא יש איסור הוצאה ליו"ט מועצירו
קול צמחניה דישנה צבשר מלאכות וירמיה
היה מזהירן על הצבצנים שהן חמורין
והלואי ישמעו: לוקה משום מצשל גזי.
שהצבול אב מלאכה הוא וצבול גזי דצר
האסור ואינו ראוי לאכילה ועומד באיסור
לא מעשה כל מלאכה דלא הותר אלא
לצורך: ולוקה משום מצשל צהן צהנצ.
לאו משום יוס טוב דמלקות דצבול יו"ט
הא תנא ליה אלא אפילו הוא חול לוקה
משום מצשל צהן צהנצ דמתיב לא צבשל
גזי צהנצ שלם פעמיים (ט) אחד לאיסור
אכילה ואחד לאיסור הנאה וכו'.

מאוס
ה"ג רש"י אלא מעתה לפלגו צבצנים ומדלא
מיפלגי צבצנים ש"מ וכו'. ואפ"י דצר
הוא צורך יו"ט כגון כלי הנריך לו היה ראוי לאסור
גזירה שמה יוציא אלא שאין גזרין גזירה על הצבור אלא"כ רוב הצבור יוציא
וכו' דצ"ה סברי מתוך וא"ת כיון דצ"ה אית לכו מתוך אמאי אין מתיירין אפ"י
טלטול אבנים וכו' דצר אפילו אינו צורך יוס טוב ויש לומר
דדאי אין ה"ג דמדאורייתא הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא דצר
דצ"ה אית לכו יוס טוב כלל ע"כ פי' רש"י ולא רצה לגרום כמו שיש
בספרים אלא מעתה הוציא אבנים לצ"ה ה"ג דלא מחייב
מלקות דל"כ הוה מוקינן לפי' זה הוציא אבנים לצ"ה דחייב ורש"י קים ליה
דצ"ה סבירא לכו הוציא אלא מעתה הוציא אבנים לצ"ה ה"ג דלא מחייב
הוא דגזרו דצר שאינו צורך יו"ט כלל וקשה חדא דלמרי' בפסחים (דף קמ"ג)
דלא לקי היינו מטעם הואיל ואי אמרינן ליה אורחים אבל מטעם מתוך
לא קאמר ועוד דמוקא גירסת הספרים לכן נראה לפי' דגרסי' כגירסת
הספרים אלא מעתה הוציא אבנים לצ"ה ה"ג דלא מחייב פי' מדאורייתא
מלקות וכו"ת ה"ג א"כ לפלגו צהדיח אלא ודאי מדלא קמפלגי
וכו' דוקא צהדיח שיש צהן צורך יו"ט קת אמרינן מתוך שהותרה
לצורך יו"ט נפש האיל ואיכא צורך מוקמ' (ט) שיש צורך יו"ט אבל
שלא לצורך יו"ט כלל ודאי דאסור מן המורה כגון אופה מיו"ט
לחול ומנוציא אבנים דליכא לא צורך נפש ולא שמחת יו"ט
חייב מדאורייתא וכי פליגי צ"ש וצ"ה דבדברים שאין לצורך
אוכל נפש אלא לצורך יוס טוב ולולב ללאת צו וס"ת לקרות צו
וכן פי' רבינו חננאל אבל (ט) ליתא פירושן דלאו דוקא קטן למולו
דה"ה שלא למולו דשרי גם (ט) טיול דהא אשכחן נמי דמשחקין
צדקור שקורין פלוט"א צלע"ז ציו"ט צהדיח אע"ג דליכא אלא
טיול וא"ת השוחט עולה מה צורך יש לו צהן דהכא נמי איכא
שמחת יו"ט שלא היא שלמתן מלא ושלמתן רבך ריקן כדמוכח
לקמן (דף ק"ב):

מאוס
ה"ג רש"י אלא מעתה לפלגו צבצנים ומדלא
מיפלגי צבצנים ש"מ וכו'. ואפ"י דצר
הוא צורך יו"ט כגון כלי הנריך לו היה ראוי לאסור
גזירה שמה יוציא אלא שאין גזרין גזירה על הצבור אלא"כ רוב הצבור יוציא
וכו' דצ"ה סברי מתוך וא"ת כיון דצ"ה אית לכו מתוך אמאי אין מתיירין אפ"י
טלטול אבנים וכו' דצר אפילו אינו צורך יוס טוב ויש לומר
דדאי אין ה"ג דמדאורייתא הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא דצר
דצ"ה אית לכו יוס טוב כלל ע"כ פי' רש"י ולא רצה לגרום כמו שיש
בספרים אלא מעתה הוציא אבנים לצ"ה ה"ג דלא מחייב
מלקות דל"כ הוה מוקינן לפי' זה הוציא אבנים לצ"ה דחייב ורש"י קים ליה
דצ"ה סבירא לכו הוציא אלא מעתה הוציא אבנים לצ"ה ה"ג דלא מחייב
הוא דגזרו דצר שאינו צורך יו"ט כלל וקשה חדא דלמרי' בפסחים (דף קמ"ג)
דלא לקי היינו מטעם הואיל ואי אמרינן ליה אורחים אבל מטעם מתוך
לא קאמר ועוד דמוקא גירסת הספרים לכן נראה לפי' דגרסי' כגירסת
הספרים אלא מעתה הוציא אבנים לצ"ה ה"ג דלא מחייב פי' מדאורייתא
מלקות וכו"ת ה"ג א"כ לפלגו צהדיח אלא ודאי מדלא קמפלגי
וכו' דוקא צהדיח שיש צהן צורך יו"ט קת אמרינן מתוך שהותרה
לצורך יו"ט נפש האיל ואיכא צורך מוקמ' (ט) שיש צורך יו"ט אבל
שלא לצורך יו"ט כלל ודאי דאסור מן המורה כגון אופה מיו"ט
לחול ומנוציא אבנים דליכא לא צורך נפש ולא שמחת יו"ט
חייב מדאורייתא וכי פליגי צ"ש וצ"ה דבדברים שאין לצורך
אוכל נפש אלא לצורך יוס טוב ולולב ללאת צו וס"ת לקרות צו
וכן פי' רבינו חננאל אבל (ט) ליתא פירושן דלאו דוקא קטן למולו
דה"ה שלא למולו דשרי גם (ט) טיול דהא אשכחן נמי דמשחקין
צדקור שקורין פלוט"א צלע"ז ציו"ט צהדיח אע"ג דליכא אלא
טיול וא"ת השוחט עולה מה צורך יש לו צהן דהכא נמי איכא
שמחת יו"ט שלא היא שלמתן מלא ושלמתן רבך ריקן כדמוכח
לקמן (דף ק"ב):

(א) שנת ד' קד: לקמן לו.
(ב) ג' רש"י דלרי' וכו'.
(ג) וי"ל העירוב ע"כ ערב מר
סבר עירוב הוצאה לרשות
עירוב הוצאה לרשות פי' י"ט
לדברים שאין צורך אוכל
כשנת מה שנת אין מוציאין
מרשות לרשות אלא ע"י
עירוב כן ציו"ט. (ד) מכות
כא: (פסחים מ"ג.) (ה) [מבשל
גזי ציו"ט. כ"ג.] (ו) [כל
מלאכה לא יעשה צהס. שמות
י"ג.] (ז) [שמות לו.] (ח) [שמות י"ג.]
(ט) [שמות מ"ג.] (י) [שמות כ"ג.]
סל לא דלרי' דין.] (יא) [וחולין
קלו:] (יב) [פסחים ה'.] (יג) [וע"י
מוק' חולין לא:] (יד) [וע"י
מוק' ע"י סו:] (טו) [פסחים
ר' יוחנן.] (טז) [וע"י מוספת
כרמות יד. ד"ה עירוב.] (יז)
רש"י מוק' כל זה.
(יח) רש"י גורם ליתא להאי
פירושה יו"ט אבל רש"י פירש,

תורה אור השלם

1. ולא תוציאו משא
מבתיכם ביום השבת
וכל מלאכה לא תעשו
וקדשתם את יום השבת
באשר צויתי את
אבותיכם: וירמיהו יז כב

אגרות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ג' רש"י
ופי' איתא דהי' מקמ' אכל
שלא לצורך כ"ג' ומימא
שיש צורך יו"ט מוקמ':
(ב) בא"ד דשרי יוס
בשביל טיול:

מוסף רש"י

אין מוציאין לא את
הקטן. הוצאה שלא לצורך,
דלא אשתרי לנחמיה
ציו"ט טפי מצבצמט אלא
אוכל נפש (שבת קכ"ד).
לוקה משום מבשל גזי
ביו"ט. צבול שאינו ראוי
לפסחים (מ"ג). משום
מבשל בשר בחלב.
אפילו הוא חול, וקטני יש
נגידים נטמן טעם וצבול
הס (שם). משום אוכל
בשר בחלב. תלמי לא
מבשל כמתי מד לאכילה
ומד להנאה ומד לצבול
(מכות כ"א).

מוסף תוספות

א. דהוה רבותא טפי דאף
על גב דהוה צורך יו"ט
לוקה אילב דב"ש. תוס'
מנייה. ה"ה ד"ה עולת.